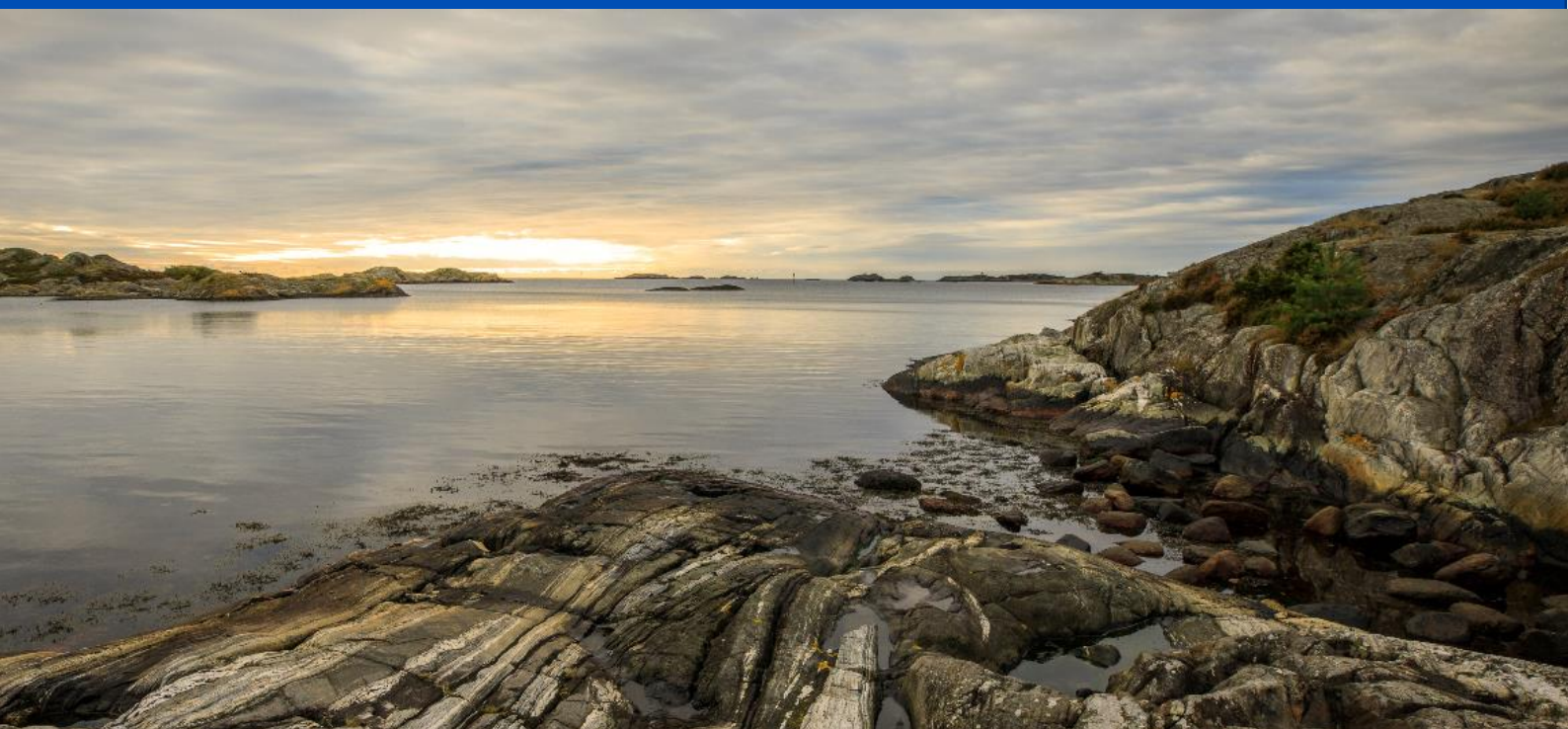

Grimstad

Grimstad med viten og vilje mot 2030

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Årstall (evt. vedtatt dato)

Innhold

1. Innledning	4
1.1 Hva er et planprogram?	4
2. Hva er en kommuneplan?	5
2.1 Plan- og bygningsloven	5
Kommunal planstrategi	5
Planprogram	5
Kommuneplan	6
Samfunnsdel	6
Arealdel	6
Handlingsdel	6
Kobling mellom samfunnsdel og arealdel	7
2.3 Gjeldende kommuneplan	7
2.4 Avklaring av planbehov – kommunal planstrategi 2021 – 2023	7
Nytt plansystem	7
Hovedgrep i nytt plansystem	8
3. Formål og mål for arbeidet	9
3.1 Formål	9
3.2 Mål	9
4. Tematisk innhold	11
4.1 Grimstad visjoner	11
4.2 Satsningsområder	11
5. Nasjonale og regionale mål og forventninger	12
5.1 Regjeringens føringer	12
5.2 Agder fylkeskommunes føringer	12
6. Organisering og medvirkning	14
6.1 Administrativt og politisk organisering av planarbeidet	14
Prosjektleder og -ledelse	14
Styringsgrupper	14
Politisk forankring	14
Administrativ forankring	14
6.2 Medvirkning	14
Medvirkningsmetoder (ikke uttømmende)	14
Særlig viktige aktører å involvere i planarbeidet:	15
Råd	15
Arbeidsmøte med kommuneplanutvalget	15
Medvirkning i oppstartsfasen av samfunnsdelen	16

6.3 Kommunikasjonsplan	16
6.4 Fremdriftsplan	17

1. Innledning

Grimstad kommunestyre har gjennom kommunal planstrategi for 2021 - 2023 vedtatt at kommuneplanens samfunnsdel skal revideres (kommunestyrevedtak august 2021). Planstrategien i sin helhet kan leses [her](#). I tråd med planstrategien settes arbeidet i gang ved å utarbeidet et planprogram for prosessen.

1.1 Hva er et planprogram?

I henhold til plan- og bygningslovens § 4-1 skal det fastsettes et planprogram før oppstart av arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel:

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet.

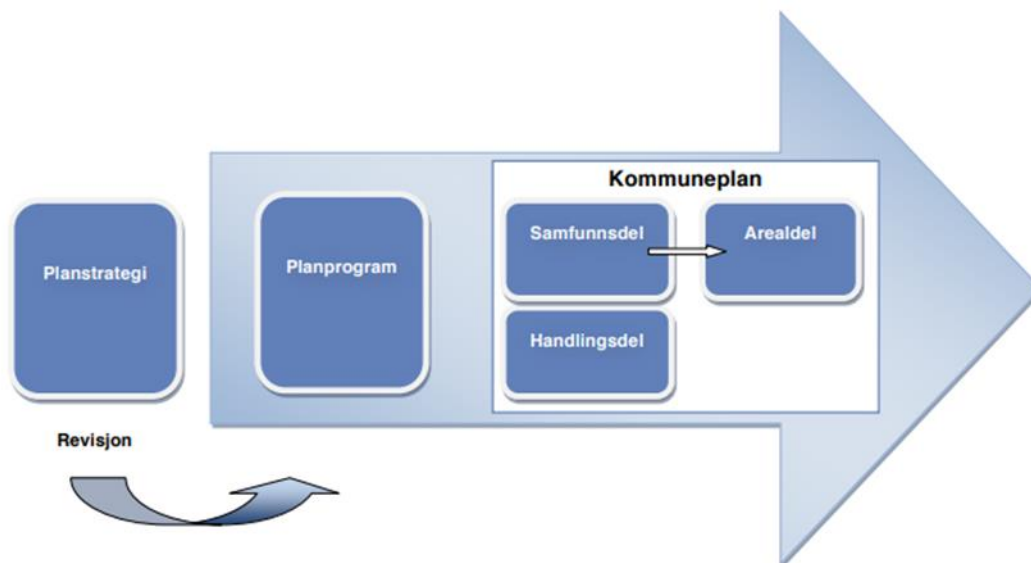
Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger.

Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.

Dersom berørte regionale og statlige myndigheter på grunnlag av forslag til planprogram vurderer at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, skal dette framgå av uttalelsen til forslaget til planprogram.

Dersom planen får vesentlige miljøvirkninger i en annen stat, skal planmyndigheten sende forslag til program for planarbeidet til berørte myndigheter i denne staten til uttalelse.

2. Hva er en kommuneplan?

Bildet er hentet fra regjeringen.no

2.1 Plan- og bygningsloven

Plan – og bygningsloven er retningsgivende for både innhold og prosess når kommunen lager ny eller reviderer eksisterende kommuneplan.

Følgende dokumenter inngår i kommuneplanprosessen:

Kommunal planstrategi

Kommunal planstrategi beskriver samfunnsutvikling i kommunen og vurderer planbehov. Som et minimum skal det tas stilling om hele eller deler av kommuneplanen skal revideres. I gjeldende kommunal planstrategi for Grimstad kommune er det besluttet at kommuneplanens samfunnsdel skal til revisjon.

Planprogram

Ved oppstart av arbeidet med kommuneplanen, skal det utarbeides en plan for hvordan prosessen skal utføres. Dette gjøres gjennom å lage et planprogram, en slags «plan for planen».

Planprogrammet skal blant annet ta for seg formålet med planarbeidet, utredningsbehov og hvordan medvirkning skal ivaretas.

Kommuneplan

Kommuneplanen består av tre deler: samfunnsdel, arealdel og handlingsdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer, føringer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Det skal være en sterk kobling mellom samfunnsdelen og arealdelen.

Samfunnsdel

Samfunnsdelen er et strategisk verktøy for kommunens helhetlige planlegging.

Samfunnsdelen skal ta for seg langsiktige utfordringer når det gjelder mål og strategier for kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Med andre ord, hvordan kommunen skal være som samfunnsutvikler og tjenesteleverandør.

Samfunnsdelen bør beskrive overordnede mål for både kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonen. I tillegg beskrives satsningsområdene og vurderinger av alternative strategier for å nå målene.

Det er ikke et krav at samfunnsdelen skal være en altomfattende plan, hvor alle aspekter ved kommunesamfunnet og kommuneorganisasjonen drøftes inngående. Planen skal ha politisk relevans og være et nyttig styringsverktøy. En god samfunnsdel defineres ikke nødvendigvis av sitt omfang, men i hvilken grad det er et fokusert og handlingsrettet dokument som peker ut kommunens prioriterte satsningsområder.

Arealdel

Kommunen skal ha en arealplan (kart og bestemmelser) for hele kommunen som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Kommuneplanens arealdel gir juridiske føringer. Samfunnsutviklingen vurderes i samfunnsdelen og vil beskrive behov og gi føringer for arealbruken.

Handlingsdel

Handlingsdelen skal vise kommunens prioriteringer og hva kommunen skal arbeide med i løpet av de fire budsjettårene eller mer. I Grimstad kommune har handlingsdelen blitt omtalt som «budsjett og handlingsprogram».

Handlingsdelen er et viktig strategisk verktøy som kan brukes til å sikre gjennomføring av samfunnsdelen. Den konkretiserer handlingsmål og tiltak knyttet til samfunnsdelens visjoner, strategier og mål. Gjennom denne konkretiseringen kan kommunens innbyggere lettere forstå prioriteringene i kommuneplanen, og den blir mer operativ for både administrasjon og politikere.

Kobling mellom samfunnsdel og arealdel

En langsiktig arealstrategi er et viktig grunnlag for arbeidet med kommuneplanens arealdel.

En arealstrategi kan nærmere belyse konsekvenser av ulike utviklingsretninger. Følgende tema bør som et minimum diskuteres og fastsettes i en arealstrategi:

- utbyggingsretninger
- fortettings – og transformasjonsområder
- kommunikasjonslinjer – og knutepunkt
- vern av landbruks-, natur – og friluftsområder

En god arealstrategi gjør arealpolitikken til kommunen tydeligere for alle. En vedtatt arealstrategi er også et viktig politisk verktøy, og kommunen er forpliktet til å følge føringene i arealstrategien ved behandling av enkeltinnspill til kommuneplanen, eller framtidige forslag om regulering og utbygging.

For å sikre en klar kobling mellom samfunnsdelen og arealdelen, er det fra flere hold anbefalt at fastsetting av kommunens arealstrategier inkluderes som en del av samfunnsdelen.

Kommunedirektøren foreslår derimot å vedta samfunnsdelen før man starter arbeidet med en ny arealstrategi. Slik vil man kunne få en grundig gjennomført samfunnsdel som igjen vil legge klare premisser for arealstrategien.

2.3 Gjeldende kommuneplan

Den gjeldende samfunnsdelen for Grimstad kommune ble vedtatt i 2015..

Gjeldende samfunnsdel har fem satsningsområder:

- Næringsutvikling
- Universitetsbyen
- Folkehelse og levekår
- Kommunen som organisasjon
- Klimautfordringen

Før oppstart av arbeidet med ny samfunnsdel vil det bli gjennomført evaluering av gjeldende samfunnsdel, for å avklare hva som har fungert og ikke fungert. Evalueringen bør også ta vurdere gjeldende samfunnsdel opp mot nye nasjonale, regionale føringer og lokale føringer

2.4 Avklaring av planbehov – kommunal planstrategi 2021 – 2023

Nytt plansystem

Kommunal planstrategi for Grimstad kommune 2021 – 2023 fastsetter at kommunen skal innføre et nytt plansystem. Målet med plansystemet er at kommunale planer og strategidokumenter skal forenkles og reduseres til et nødvendig omfang. Dette skal vurderes både i forhold til antall og omfang av plandokumentene. Slik skal hierarkiet i plansystemet komme tydeligere fram.

Det nye plansystemet er inspirert av Stavanger kommune, som gjennom kommunesammenslåing har gjort samme øvelse. Under er en illustrasjon over Stavanger kommunes nye plansystem som viser hvordan planene henger sammen og forholder seg til hverandre.

Bildet er hentet fra Stavanger kommune

Plansystemet skal blant annet:

- Gi et godt grunnlag for politisk styring og administrativ oppfølging
- Være tilgjengelig og lett å få oversikt over
- Stimulere til tverrfaglig oppgaveløsning i samarbeid med befolkning, næringsliv og organisasjoner
- Gi tydelig rollefordeling mellom planer som vedtas politisk og administrativt
- Legge til rette for åpenhet og målrettet samarbeid/medvirkning i planprosessene

Hovedgrep i nytt plansystem

Som hovedregel skal kommuneplanens samfunnsdel vedtas tidlig i kommunestyreperioden slik at den kan fungere som politikernes styringsdokument i resten av perioden. For å få dette til, utarbeides samfunnsdelen og arealdelen i to separate prosesser.

Handlingsdelen får en styrket rolle som kommuneplanens handlingsdel. Det skal fremgå tydelig i handlingsdelen hva kommunen skal gjøre for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Et tydelig planhierarki skal vise sammenhengen mellom de ulike planene, og ha klart definerte plantyper. For fremtiden foreslås det å kun ha tre type planer, foruten kommuneplanen og arealplaner:

- **Strategi:** viser mål og hvilke strategier man har for å nå målene, men sier ingenting om hvordan det skal gjennomføres tiltak.
- **Temaplan:** det mest omfattende planverktøyet og skal inneholde mål, strategier og tiltak.
- **Handlingsplan:** inneholder kun tiltak som sikrer gjennomføring av vedtatt strategi, temaplan eller utfordringer klarlagt gjennom politiske vedtak eller andre overordnede føringer.

Planene skal følge opp og vise hvordan de skal bidra til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel.

3. Formål og mål for arbeidet

3.1 Formål

Målet med planarbeidet er en revidert samfunnsdel som skal bli et godt politisk og administrativ styringsdokument som setter føringer for videre planarbeid i kommunen.

3.2 Mål

FNs bærekraftsmål

Norge har sluttet seg til [FNs 17 bærekraftsmål](#), og regjeringen har bestemt at disse skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer.

Bærekraftsmålene er utarbeidet med fokus på globale utfordringer, men det er viktig at de også brukes i kommunens samfunns – og arealplanlegging. En viktig del av kommuneplanarbeidet er derfor å «oversette» målene til lokal kontekst og relevans.

Hvert av bærekraftsmålene består av flere delmål. For å forankre bærekraftsmålene lokalt, skal Grimstad kommune definere egne delmål som viser hvordan kommunen skal imøtekomme bærekraftsmålenes hovedmål.

Langsiktige mål – effekten av planen

Kommuneplanens samfunnsdel skal:

- Koble visjoner og verdier inn i kommunens planverk
- Være et styringsdokument som gir tydelige føringer for kommunale planer og tiltak
- Gi grunnlag for hvordan kommuneorganisasjonens ressurser skal prioriteres
- Vise hvordan Grimstad ønsker å samarbeide med ulike samfunnsaktører og innbyggere for å utvikle kommunen

Resultatmål – om plandokumentet

Den vedtatte samfunnsdelen skal:

- Være kortfattet og tydelig, med et klart språk og tydelige føringer for oppfølgende planer og tiltak
- Ha tydelige visjoner og mål som gir retning for kommunens satsningsområder.
- Oversette FNs bærekraftsmål til lokal kontekst, og sikre at målene er gjennomgående i plandokumentet
- Følge opp regionale planer og kommuneplanens mål

Prosessmål – planarbeidet som arena for politisk forankring, diskusjon og dialog med innbyggere

Arbeidet med samfunnsdelen skal sørge for at:

- Planarbeidet blir den viktigste arenaen for overordnende diskusjoner om fremtidig utvikling av kommunen
- Samfunnsdelen blir godt forankret, både politisk og administrativt, men også hos innbyggere og andre aktuelle aktører
- Innbyggere, organisasjoner og næringsliv får medvirke i både drøftings – og høringsfasen.
- Man dokumenterer valg man tar underveis i prosessen, og begrunner hvorfor noe blir valgt og annet blir valgt bort.

4. Tematisk innhold

4.1 Grimstad visjoner

Grimstad har store muligheter, og Grimstad kommune skal ta tusenvis av store og små beslutninger i årene framover. For å bidra til at vi tar riktige beslutninger som fører oss nærmere det samfunnet vi ønsker, trenger vi en visjon: Hva vil vi med byen og kommunen vår?

Visjon for Grimstad er:

Grimstad – med viten og vilje

Visjonen til Grimstad er tatt inn i «arbeidstittelen» til samfunnsdelen. Dette som en konstant påminnelse om bevisste og godt begrunnet handlinger og avgjørelser gjennom planprosessen. Det vil lede til et godt ferdig produkt (vedtatt samfunnsdel).

4.2 Satsningsområder

Satsningsområder i samfunnsdelen er hva kommunen skal prioritere å arbeide med i løpet av kommuneplanens varighet. Planprogrammet fastsetter ingen satsningsområder, men det vil i stedet bli gjennomført bred medvirkning i oppstartsfasen av samfunnsdelen som skal bidra til å avklare satsningsområder. Dette er for å sikre at satsningsområdene gjenspeiler lokalbefolkningens, frivillige lags, næringslivets, studentenes, m.m. meninger og innspill.

Se mer utfyllende om dette under kapittel 6 «Organisering og medvirkning».

5. Nasjonale og regionale mål og forventninger

5.1 Regjeringens føringer

For å fremme en bærekraftig utvikling skal regjeringen hvert fjerde år utarbeide [nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging](#). Dette går frem av plan- og bygningsloven § 6-1. De nasjonale forventningene skal legges til grunn for de nye fylkestingenes og kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer. Nye nasjonale forventninger til regional- og kommunal planlegging 2019-2023 som ble vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019. De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging er delt inn i fire deler:

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
- Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

Regjeringen legger videre vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

5.2 Agder fylkeskommunes føringer

Gjennomføring av Regionplan Agder 2030 er et regionalt samarbeid i Agder. Hovedmålet er å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Dette innebærer å:

- bruke hele Agder og sørge for at utviklingen kommer alle deler av Agder til gode
- samarbeide om å nå [FNs bærekraftsmål](#) på regionalt og lokalt nivå
- jobbe kunnskapsbasert og målrettet for å forbedre levekårene gjennom en langsiktig og helhetlig levekårssatsing
- redusere klimagassutslipp på Agder med minst 45 prosent innen 2030
- utnytte mulighetene som digitalisering gir

Planen har fem hovedsatsingsområder:

- Attraktive og livskraftige byer, tettsteder og distrikter
- Verdiskaping og bærekraft
- Utdanning og kompetanse

- Transport og kommunikasjon
- Kultur

I tillegg har planen tre gjennomgående perspektiver:

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold
- Klima og miljø

Se hele dokumentet her: [Regionplan Agder 2030](#)

6. Organisering og medvirkning

6.1 Administrativt og politisk organisering av planarbeidet

Prosjekteier og -ledelse

Kommunedirektøren er prosjekteier for utarbeidelse av ny samfunnsdel.

Enhet for plan-, miljø- og landbruk har ansvaret for å gjennomføre prosessen med revidering av samfunnsdelen. Prosjektleder skal sørge for at prosjektet gjennomføres i henhold til lovkrav og fremdriftsplan.

Styringsgrupper

- Administrativ styringsgruppe: Kommunedirektørens ledergruppe
- Politisk styringsgruppe: Kommuneplanutvalget

Politisk forankring

Kommuneplanutvalget har det overordnede politiske ansvaret for kommuneplanprosessen. Prosjektledelsen har ansvar for å holde møter/workshop med Kommuneplanutvalget gjennom planperioden, for å sikre god politisk forankring.

Administrativ forankring

Prosjektleder har satt sammen en prosjektgruppe bestående av representanter fra tjenestesektorene samt næringssjefen. Gruppen har regelmessige møter (en gang i uken) for å sikre at alle sektorene er tilstrekkelig informert og involvert i planarbeidet.

6.2 Medvirkning

Medvirkning er et lovfestet krav i plan – og bygningsloven. Det er også en god mulighet for å engasjere ulike aktører i planprosesser. For å sikre at samfunnsdelen blir et så bra og relevant styringsdokument som mulig, trengs det kunnskap og innspill utover kommunens administrasjon og politikere. Medvirkning i arbeidet med Grimstad kommunes samfunnsdel er derfor planlagt svært omfattende.

Gjennom planprosessen vil det bli lagt fokus på å velge fora og metoder som antas å være mest hensiktsmessig for å nå de ulike aktørene som skal involveres og tema som skal drøftes.

Medvirkningsmetoder (ikke uttømmende)

- Folkemøter
- Gjestebud
- Politisk debatt
- Workshop/arbeidsmøter
- Sosiale medier
- Undervisning/workshop i ungdomsskolen
- Brukerundersøkelser

For at medvirkningen gjennom planprosessen skal være nyttig for alle involverte aktører, vil det bli gjennomført evaluering av alle medvirkningsopplegg. Dette er for å kartlegge hva som fungerer, og hva som eventuelt kan gjøres annerledes.

Særlig viktige aktører å involvere i planarbeidet:

- Barn og unge
- Barnefamilier
- Eldre
- Innvandrere-grupper
- Frivilligheten
- Næringslivet
- Universitetet inkludert studenter

Råd

Grimstad kommune har flere råd som skal sikre involvering av grupper som ofte er underrepresentert i demokratisk fora:

- Eldreråd
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse
- Ungdomsråd
- Innvandrerråd
- Studentråd

Arbeidsmøte med kommuneplanutvalget

17. september det ble arrangert et arbeidsmøte med kommuneplanutvalget i forbindelse med oppstart av planprogrammet.

Arbeidsmøtet var ment som en introduksjon til kommuneplanarbeidet for å gi politikerne eierskap til planprosessen, og styrke samarbeidet mellom politikerne og administrasjonen.

Det ble gjennomført undersøkelser om blant annet FNs bærekraftsmål, medvirkning i samfunnsdelen og hvordan samfunnsdelen kan bli et godt styringsdokument for politikerne.

Møtet legger ingen føringer for videre arbeid, men fungerte som en øvelse for å se om dette er en arbeidsform man kan fortsette med i kommuneplanprosessen.

Tilbakemeldingene på opplegget var i stor grad positivt, og ønsket fra politikerne var at det blir avholdt flere lignende arbeidsmøter for å sikre en aktiv dialog mellom administrasjonen og politikerne.

Medvirkning i oppstartsfasen av samfunnsdelen

I oppstart av planarbeidet er det planlagt medvirkning hvor målgruppen er den generelle befolkningen i Grimstad kommune. At alle medvirker er ikke stort sannsynlig, men denne delen av planprosessen skal være såpass åpen at den ikke snevrer seg inn på bestemte målgrupper.

Hverken metode eller fora er bestemt, men det er tenkt en form for markering av oppstartsfasen for å gjøre befolkningen oppmerksom på at arbeidet med samfunnsdelen har startet, og for å engasjere til å komme med innspill til satsningsområder.

Når oppstartsfasen er over vil satsningsområder kunne fastsettes, og temaer i videre medvirkningsarbeid kan avgrenses til å omhandle de valgte satsningsområdene.

6.3 Kommunikasjonsplan

Administrasjonen skal utarbeide en kommunikasjonsplan for arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Kommunikasjonsplanen vil være klar før oppstart av samfunnsdelen.

Kommunen skal sørge for at arbeidet med samfunnsdelen er kjent, både i medvirkningsfasen og i høringsperioden. Kommunikasjonsplanen skal sikre at innbyggere og andre interessenter i kommunen får informasjon om når og hvordan de kan bidra i planarbeidet, samt informasjon om hvordan innspillene blir behandlet.

6.4 Foreløpig fremdriftsplan

Fase	Milepæl	2021			2022												2023				
		O	N	D	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J	F	M	A	
Planprogram "plan for planen"	Forslag planprogram																				
	Høring planprogram																				
	Vedtak planprogram																				
Kommuneplanens samfunnsdel	Oppstart planarbeid																				
	Medvirkning																				
	Utarbeidelse planforslag																				
	Forslag samfunnsdel																				
	Høring samfunnsdel																				
	Revidering																				
	Vedtak samfunnsdel																				